

Σχόλια Greenpeace για το Κεφάλαιο Γ (Άρθρα 26 έως 43 – Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών) του νομοσχεδίου “Εκσυγχρονισμός Περιβαλλοντικής νομοθεσίας” του Υπουργείου Ενέργειας και Περιβάλλοντος

Το πολυνομοσχέδιο του Υπουργείου περιβάλλοντος και Ενέργειας στοχεύει σε μία σειρά σημαντικών αλλαγών σε πολλά κρίσιμα για το περιβάλλον ζητήματα. Άπο τη σχετική συνοδευτική αιτιολογική έκθεση, δυστυχώς απουσιάζει μια ουσιαστική κριτική ματιά στις ευθύνες της πολιτείας και της κεντρικής διοίκησης. Εν προκειμένω, ενώ φαντάζει απολύτως λογικός και θετικός ο ρόλος ενός νέου κεντρικού συντονιστικού φορέα για τη διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών, παραμένει ασαφής η σύνδεσή του με την κεντρική διοίκηση και τις υπηρεσίες του Υπουργείου καθώς και η απαραίτητη κατανομή ρόλων. Αντί λοιπόν της απλής παράτασης του χρόνου διαβούλευσης (ούτως ή άλλως απολύτως λογικό αίτημα) θα ήταν πιο αποδοτική η ανάκλησή του ώστε να συμπληρωθούν κρίσιμα στοιχεία τα οποία απουσιάζουν και τα οποία απειλούν τόσο την αποτελεσματική εφαρμογή του όσο και τη βελτίωση της διαχείρισης των ΠΠ που άλλωστε αποτελεί και το ζητούμενο.

Το παρόν κείμενο αποτελεί τα γενικά σχόλια της Greenpeace επί του **Κεφαλαίου Γ** (Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών). Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης, η Greenpeace και το WWF έχουν ήδη καταθέσει από κοινού σχόλια για το **Κεφάλαιο Α** (Άρθρα 1 έως 9 - Απλοποίηση της Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης) και το **Κεφάλαιο Β** (Διαδικασία Αδειοδότησης ΑΠΕ – Άρθρα 10 έως 25).

Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο να υπάρξει ιδιαίτερη αναφορά σε δύο ξεχωριστά σημεία του νομοσχεδίου τα οποία προκαλούν έντονο προβληματισμό, αρχής γενομένης από την προσπάθεια προώθησης των εξορύξεων υδρογονανθράκων. Αποτελεί παραλογισμό και απόλυτη παραφωνία η προσθήκη των ζωνών αναζήτησης, έρευνας, και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στις *“ζώνες διαχείρισης οικοτόπων και ειδών”*. Στην αρχική, μάλιστα, έκδοση του νομοσχεδίου όπως αυτή αναρτήθηκε στο open.gov, η αναζήτηση, έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων είχε συμπεριληφθεί μέσα στις ζώνες *“απόλυτης προστασίας της φύσης”* (!) και αποσύρθηκε μετά από έντονες αντιδράσεις. Σε κάθε περίπτωση, η ένταξη των εξορύξεων πετρελαίου και αερίου σε περιβαλλοντικές ζώνες αποτελεί ένα οξύμωρο σχήμα και εναντιώνεται στην ίδια την φύση της περιβαλλοντικής πολιτικής μίας χώρας: οι εξορύξεις υδρογονανθράκων αφενός αποτελούν μία από τις πιο καταστροφικές για το περιβάλλον ανθρώπινες δραστηριότητες αφετέρου θα πρέπει να εκλείψουν στο εγγύς μέλλον προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κλιματική κρίση και να συγκρατηθεί η αύξηση της μέσης πλανητικής θερμοκρασίας όσο πιο κοντά στον 1,5°C είναι εφικτό (στόχος της Συμφωνίας των Παρισίων).

Το δεύτερο σημείο αφορά στην τροποποίηση του Π.Δ. για τις Χρήσεις Γης με το παρόν νομοσχέδιο. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται ο έλεγχος της νομιμότητας των εν λόγω διατάξεων από το Σ.τ.Ε., μία ανησυχητική εξέλιξη η οποία εγείρει πολλά ερωτηματικά σχετικά με τις προθέσεις των συντακτών του νομοσχεδίου.

Ακολουθούν τα γενικά σχόλια για το Κεφάλαιο Γ.

Σχόλια επί της αρχής των Άρθρων 26 - 43 (Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών)

Η δημιουργία ενός κεντρικού φορέα συντονισμού είναι επί της αρχής μία θετική προσέγγιση στην προφανή ανάγκη που προκύπτει για μια ολοκληρωμένη διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών της χώρας. Εντούτοις, η οργάνωση και η δομή του νέου φορέα δεν φαίνεται να εξασφαλίζει την επίλυση βασικών προβλημάτων (κατάλληλη στελέχωση, δυνατότητα ελέγχων και επιβολής κυρώσεων, χρηστή οικονομική διαχείριση κα) που αντιμετωπίζει το ισχύον καθεστώς προστασίας με τους Φορείς Διαχείρισης (ΦΔ), οι οποίοι πάρα ταύτα, έχουν συντελέσει στην προστασία σημαντικών περιοχών βιοποικιλότητας της χώρας.

Επιπλέον, η έλλειψη σχεδιασμού και πρόβλεψης για τη μεταβατική περίοδο (από τους ΦΔ στο νέο σχήμα του ΟΦΥΠΕΚΑ) εγγυάται ένα σημαντικό διάστημα ασάφειας, δημιουργεί ερωτηματικά για τη λειτουργία του στην πράξη και αυξάνει την αβεβαιότητα ουσιαστικής διαχείρισης των ΠΠ. Η εκ νέου θεσμοθέτηση 12 Κ.Υ.Α και 4 Υ.Α, απαιτούμενων για τη λειτουργία του νέου σχήματος, θα δημιουργήσει σαφή καθυστέρηση και αβεβαιότητα για την προστασία των ευαίσθητων οικοτόπων και ειδών, υπό το φως μάλιστα παραπομπής της χώρας στο Δικαστήριο της ΕΕ για μη συμμόρφωση με την Οδηγία για τους οικοτόπους, και την εκπόνηση ΕΠΜ, Π.Δ. και Σ.Δ. για τις περιοχές του δικτύου Natura και LIFE-IP.

Σε γενικές γραμμές η δημιουργία ενός κεντρικού φορέα με στόχο τον συντονισμό και την εποπτεία της διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών μπορεί να συντελέσει στην εξοικονόμηση πόρων και χρόνου που απαιτούνται σε καθημερινό λειτουργικό επίπεδο. Εντούτοις, φαίνεται να μην ενισχύεται από ριζοσπαστικές τομές που απαιτούνται ώστε προβλήματα διαχείρισης να αντιμετωπιστούν καιρία. Ειδικότερα, ο ΟΦΥΠΕΚΑ στερείται κρίσιμων αρμοδιοτήτων, όπως η γνωμοδότηση για έργα και δραστηριότητες στις περιοχές ευθύνης του και ενέργειες που σχετίζονται με τη φύλαξη. Σε καμία περίπτωση δεν θέλουμε να πιστεύουμε ότι ένα τόσο προφανές και ήδη εντοπισμένο κενό αποτελεί σκόπιμη παράλειψη. Ενώ λοιπόν φαίνεται να υποκαθιστά σε μεγάλο βαθμό το ΥΠΕΝ, ειδικότερα σε ότι αφορά τις αρμοδιότητες του τμήματος προστατευόμενων περιοχών της Δ/σης Βιοποικιλότητας, δεν είναι σαφές με ποιόν τρόπο εξασφαλίζεται ο ουσιαστικός εποπτικός ρόλος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, όπως προβλέπει το άρθρο 24 του Συντάγματος.

Το έργο και οι αρμοδιότητες του ΟΦΥΠΕΚΑ δεν είναι ξεκάθαρες τόσο σε σχέση με το ΥΠΕΝ, όσο και σε σχέση με άλλους υφιστάμενους φορείς όπως η επιτροπή ΦΥΣΗ 2000, η οποία βάσει νόμου έχει αρμοδιότητες, που ως έναν βαθμό ταυτίζονται με τις αρμοδιότητες του ΟΦΥΠΕΚΑ. Ο σκοπός, ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του ΟΦΥΠΕΚΑ δεν είναι σαφώς προσδιορισμένα. Ο νέος φορέας φαίνεται να έχει ευρύ πεδίο δράσης σε ό,τι αφορά τον σκοπό που καλείται να επιτελέσει σε σχέση με την πολιτική «για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, την προώθηση και υλοποίηση δράσεων βιώσιμης ανάπτυξης και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής». Αντίθετα όμως δεν προσδιορίζονται οι αρμοδιότητές του ως προς τους πιο πάνω σκοπούς αλλά ούτε και οι συνέργειες με υφιστάμενους φορείς. Ως αποτέλεσμα, δεν είναι σαφές αν ο νέος Φορέας καλείται να βελτιώσει το συντονισμό ήδη υπάρχοντων φορέων και δομών, να τους συντονίσει (από θέση ισχύος) ή να τους υποκαταστήσει (πιθανότατα σταδιακά). Σε κάθε περίπτωση, σπάνια η προσθήκη ενός νέου Φορέα έχει βελτιώσει δυσλειτουργίες της κρατικής μηχανής εκτός των περιπτώσεων όπου αυτός είχε σαφή ρόλο (mandate). Τέλος, δημιουργείται μεγάλη ασάφεια στα θέματα που αφορούν στη βιοποικιλότητα εκτός

Προστατευόμενων Περιοχών, στις οποίες περιορίζονται οι αρμοδιότητες του νέου οργανισμού.

Για την αποτελεσματική λειτουργία του νέου σχήματος, θα πρέπει να διασφαλιστεί επαρκής χρηματοδότηση, κατάλληλη στελέχωση και να δοθεί το απαραίτητο βάρος στην έγκαιρη διαβούλευση με την τοπική κοινωνία και τους εμπλεκόμενους φορείς.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας αδειοδότησης έργων εντός των Προστατευόμενων Περιοχών, το νομοσχέδιο δεν προβλέπει γνωμοδοτική αρμοδιότητα ούτε για τον ΟΦΥΠΕΚΑ, ούτε για τις ΜΔΠΠ ή τις Επιτροπές Διαχείρισης, κάτι που αποτελεί σοβαρή παράλειψη και θα πρέπει να προβλεφθεί ρητά, τουλάχιστον για έργα τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στις περιοχές και στα προστατευτέα αντικείμενα (κατηγορία (Α) άρθρο 1 του ν. 4014/2011). Ένα τόσο καταφανές κενό εν πολλοίς αναιρεί ένα από τους σημαντικότερους ρόλους που καλείται να επιτελέσει ο νέος Φορέας. Σε ό,τι αφορά στη φύλαξη των ΠΠ, το νομοσχέδιο αν και αναφέρει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, δεν επιλύει τα διαχρονικά και μείζονα προβλήματα, με κυριότερο την ανάγκη οι φύλακες να έχουν ανακριτικά καθήκοντα ή/και να συνεργάζονται υποχρεωτικά με τις αρμόδιες αρχές και σώματα τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση αυτής.